

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมากกว่าสี่ทศวรรษโดยเน้นการพัฒนา
ด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก จนก่อให้เกิดความเจริญทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ประกอบ
กับกระแสโลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยมโลก มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมายทั้งใน
ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เกิดความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้งใน
ส่วนบุคคลและสังคมที่นับวันจะก่อตัวมากขึ้นจนเป็นวิกฤติของชาติที่ยากจะแก้ไขได้ในอนาคต

สำหรับการพัฒนาประเทศในปัจจุบันเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปฏิบัติ และยึดคนเป็นศูนย์กลาง
การพัฒนานั้น นอกจากยึดหลักทางสายกลาง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน
ที่ดีแล้ว เงื่อนไขที่สำคัญ 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม
ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าความเสื่อมถอย
ทางคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมระดับประเทศมีมากขึ้น ดังปรากฏเป็นข่าว ทั้งด้านอาชญากรรม
เช่น การปล้น ฆ่า ชิงทรัพย์ ข่มขืน การประทุษร้ายหรือประทุษร้ายคนไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของพระภิกษุ
สงฆ์บางรูปหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในสถาบันศาสนา เช่น ทำผิดศีล นอกรีต หลอกลวง เป็นต้น
ซึ่งเกิดจากการขาดคุณธรรมจริยธรรม หรือข่าวปัญหาด้านการเมืองและด้านอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นถึง
ความบกพร่องทางด้านคุณธรรมจริยธรรมในส่วนบุคคลและส่งผลต่อ การพัฒนาประเทศโดยรวม
ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวส่งผลต่อความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรม
จริยธรรมของเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติด้วย

วิกฤติที่พบในตัวเยาวชนที่ส่งผลต่อความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนนั้น
พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัญหาของเยาวชน 12 ประการ คือ มีแนวโน้มระดับสติปัญญา (IQ) ต่ำลง อ่อนแอ
ต่อสิ่งเสพติด อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง หมกมุ่นเรื่องเพศ มีแนวโน้มก่ออาชญากรรม เป็นพวกวัตถุนิยม
เห่อของนอก เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ ไม่มีศาสนา ไม่มีวัฒนธรรม ไม่รู้จักดีชั่ว ชอบเลียนแบบ หาคำความสำเร็จ
ความเด่นดัง โดยไม่เลือกวิธี เครียด ไม่มีความสุข ไม่รักเรียน ขาดจินตนาการ ชอบเล่นการพนัน ล้ำรวย
และทำงานหนักไม่เป็น (ปราชญ์กล้าผจญ, 2549, หน้า 27-28) ซึ่งวิกฤติทั้งหลายเหล่านั้นเป็นปัญหา
ที่ควรได้รับการแก้ไข

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่แสดงถึงการเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนแสดงออก
ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ พฤติกรรมความรุนแรง พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการเสพติด

ชนิดต่าง ๆ และพฤติกรรมจากการยึดค่านิยมที่ผิด ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นสาเหตุให้เยาวชนกระทำความผิดในอัตราที่สูงขึ้นและนับวันจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นทุกที ซึ่งสาเหตุของปัญหาการกระทำความผิดของเยาวชนอาจมีจากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากตัวเยาวชนเอง จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ ทำให้เยาวชนไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่สภาพปกติได้ เกิดจากบ้านหรือครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่ฝึกอบรมและถ่ายทอดอุปนิสัย ทักษะคติ และความประพฤติ ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบ้านมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเยาวชนด้วย เกิดจากครูหรือสถาบัน การศึกษาซึ่งครูมีอิทธิพลต่อชีวิตของเยาวชนมาก เพราะบางคนไม่เกรงกลัวพ่อแม่แต่เกรงใจครู ครูที่ใช้หลักจิตวิทยาจึงช่วยแก้ปัญหาเยาวชนได้มาก เกิดจากเพื่อนเพราะเพื่อนมีความหมายมากต่อเยาวชนถ้าคบเพื่อนไม่ดีก็จะประพฤติไม่ดี เพราะวัยนี้เมื่อมีปัญหาทุกข์ร้อนมักจะปรึกษาเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ นอกจากนี้ การที่พ่อแม่เลี้ยงลูกโดยใช้สื่อมีผลต่อการสร้างจินตนาการด้านความรุนแรงของเยาวชนทำให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรงตามมาได้ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมในตัวเยาวชนได้ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่จากสถาบันต่าง ๆ ทั้งจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชนและสื่อมวลชน ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลดังกล่าวทำให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้การเป็นคนดีมีคุณธรรมต่อไปในวันข้างหน้า (สุพัตรา สุภาพ, 2549, หน้า 21-59) และการเรียนรู้ของเยาวชนจากแบบอย่างที่ดีของบุคคลดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดেলাทางสังคมจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคมด้วย

ทุกภาคส่วนในสังคมให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับเยาวชน ทำให้เกิดการบ่มเพาะหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมในตัวเยาวชนเพิ่มขึ้น จนเยาวชนกลุ่มหนึ่งสามารถรักษาและธำรงความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมจนเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม ซึ่งแนวคิดและพฤติกรรมดังกล่าวสวนกระแสสังคมในยุค โลกาภิวัตน์และระบบทุนนิยม ที่มีปัญหาในด้านความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนส่วนมาก จึงเป็นที่น่าสนใจว่าเยาวชนกลุ่มดังกล่าวมีวิถีคิดและแนวทางการปฏิบัติตนในสภาวะการต่าง ๆ อย่างไรที่ทำให้สามารถธำรงคุณธรรมจริยธรรมไว้ในวิถีชีวิตได้จนเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับในสังคม

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมมาอย่างต่อเนื่อง เห็นความสำคัญกับการบ่มเพาะหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะการพัฒนาคนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมนั้น นอกจากต้องมีความรู้ สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในตัวบุคคลนั้นอย่างเหนียวแน่น ดังนั้นกลุ่มเยาวชนที่ได้รับการยกย่องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมของจังหวัดฉะเชิงเทราจึงเป็นที่สนใจของผู้วิจัยที่จะศึกษาแนวคิดและพฤติกรรมของเยาวชนกลุ่มดังกล่าวที่ผ่านกระบวนการจัดেলাทางสังคมจากสถาบันทางสังคมที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษากระบวนการจัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบ

โจทย์วิจัย

กระบวนการจัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต้นแบบเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบกระบวนการจัดเกลาทางสังคมทั่ว ๆ ไป
2. ได้ทราบกระบวนการจัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนต้นแบบ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการจัดเกลาทางสังคมของเยาวชนทุกคนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2548-2550

2. ศึกษาและวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

2.1 แนวคิดและความสำคัญเกี่ยวกับการจัดเกลาทางสังคม

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดเกลาทางสังคม

2.3 แนวคิดและความสำคัญเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา

การเก็บข้อมูล โดยศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม คือ จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการจัดเกลา หมายถึง การอบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างที่ดีจากสถาบันทางสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ชุมชน และสื่อมวลชน

2. ชุมชน หมายถึง เพื่อนบ้านและเพื่อน

3. สื่อมวลชน หมายถึง วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์และอินเทอร์เน็ต

4. คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง “8 คุณธรรมพื้นฐาน” ของกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

4.1 ขยัน หมายถึง ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

4.2 ประหยัด หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

4.3 ซื่อสัตย์ หมายถึง ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้อคติลำเอียงหรืออคติ ไม่ใช้เล่ห์กลโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

4.4 มีวินัย หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติตามในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติอย่างเต็มใจและตั้งใจ ยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

4.5 สุภาพ หมายถึง ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะมีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจกับผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้ที่มีการยாதิงาม วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

4.6 สะอาด หมายถึง ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง ตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม มีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

4.7 สามัคคี หมายถึง ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรับทราบของตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงาน สำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ และสมานฉันท์

4.8 มีน้ำใจ หมายถึง ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุข ส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือ ปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

5. เยาวชนต้นแบบ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานขณะที่กำลังศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีการศึกษา 2548-2550